

DE JACHT IN NEDERLAND: EEN NOODZAKELIJK KWAAD

Inleiding

Het onderstaande is naar aanleiding van een discussie over de jacht op een waarnemersvergadering. Op deze vergadering werd, om in jagerstermen te spreken, knap met scherp geschoten. Mikpunt van deze discussie was ondergetekende, die daar overigens geen bezwaar tegen had. Dit betoog over de jacht, omdat een waarnemersvergadering te kort is om een uitgebreide mening weer te kunnen geven.

Naar aanleiding van de televisie-uitzendingen van de bij de natuurliefhebbers en jagers zeer bekende en veel geprezen jachtschilder Rien Poortvliet is de jacht in Nederland onderwerp van gesprek geworden. In zijn t.v.-uitzendingen probeert Rien Poortvliet aan de hand van schilderijen uit het jachtleven gegrepen, de kijkers voor zijn zienswijze wat betreft de jacht te winnen. Democratisch als hij is, heeft hij de kijkers de gelegenheid gegeven om vragen te stellen. Dit was bepaald niet tegen dovemansoren gezegd en de volgende uitzendingen werd hij met allerlei vaak scherp gestelde brieven bestookt. Meestal "redt" hij zich door op eenvoudige humoristische wijze zichzelf te excuseren voor al het leed dat hij de dieren aandoet, en te vertellen dat het zo vreselijk noodzakelijk is. Is het echter wel zo noodzakelijk? Helaas wel. Door de jaren heen heeft de mens een sterke invloed op de natuur uitgeoefend. Het blijkt een slechte invloed te zijn geweest. En nu krijgen wij de rekening gepresenteerd. Overal moet er bijgespijkerd en bijgeschaafd worden om moeder natuur overeind te houden. Dat oplappen geschiedt door middel van jagen.

De jacht op dieren is eigenlijk een oerinstinct. De allereerste mens een jager en de allerlaatste zal vermoedelijk ook nog steeds jagen. Het grote verschil tussen de eerste en de laatste is echter, dat de eerste de dieren doodde om zich te voeden en dat de laatste de dieren doodt om zich te amuseren. De mens staat dus eigenlijk op dezelfde plaats in de, voedselketen als de roofdieren. Wanneer nu die roofdieren nog in grote aantallen aanwezig zouden zijn, zodat ze de populaties van bepaalde prooidieren in stand zouden kunnen houden, was er geen vuiltje aan de lucht en konden de mensen hun jachtgeweren wel aan de wilgen hangen. Maar "dankzij" de mensheid zijn de roofdieren sterk in hun gelederen uitgedund. Oorzaken hiervan zijn o.a. landbouwvergiften en uitroeiing door de mens omdat ze schadelijk zouden zijn voor de jacht. De mens heeft zich dus van zijn "collega's" ontdaan en heeft nu het rijk alleen. Vanaf dat moment regelt hij de natuur met een geweer en een handje voer. We moeten dit feit onder ogen zien al is het met pijn. Als die bittere pil geslikt is, vragen we ons af, wie er dan wel voor roofdier wil fungeren. Het zijn er volgens de laatste tellingen 25 tot 30.000. De meesten zijn lid van de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging, die hen informeert over de jacht.

Om er geen janboel van te maken is er een jachtwet in het leven geroepen. In deze wet is bepaald wie mag jagen, hoe men moet jagen en waarop men mag jagen. En nu is juist dat laatste punt een omstreden zaak. Waarop mag men zoal jagen? Om dit aan te kunnen geven, heeft men de bejaagbare dieren in groepen ingedeeld; grofwild, klein wild, waterwild en schadelijk wild.

Onder het grofwild vallen: herten, reeën, damherten, moeflons en sinds kort de uit de afdeling schadelijk wild verhuisde wilde zwijnen. Van deze dieren is alleen het ree inheems. De moeflon is afkomstig uit Corsica, het damhert is eveneens van elders geïmporteerd en uitgezet en de herten en wilde zwijnen zijn sinds Willem V opnieuw uitgezet waar ze vroeger leefden, maar waar ze waren uitgestorven. Een sterk staaltje van faunavervalsing, dat nog niet ten einde is, want er zijn plannen om de wolf en de wisent op de Veluwe uit te zetten.

Om het grofwild in stand te houden moet er opgejaagd worden, want natuurlijke predatoren, zoals beer en wolf zijn er niet meer. De jacht op dit wild geschiedt zeer weidelijk en is aan strenge regels gebonden.

De bioloog drs. Van de Veen heeft in een studie vastgesteld dat het een mythe is dat wolven kwaadaardig zijn voor mensen. Bovendien zouden ze het doden van herten en ander wild beter verrichten dan menselijke jagers. Van de Veen stelt daarom voor in het natuurreservaat De Hoge Veluwe de wolf weer te introduceren.

Naar ons gemeind wordt, heeft het bestuur van het reservaat inmiddels al bordjes bij de ingang laten plaatsen: „Het dragen van schapeleren

jasjes geschiedt op eigen risico”.

De directie van het op De Hoge Veluwe gelegen museum Kröller-Müller heeft nog geen beslissing genomen over de vraag of de wolven ook toegang zullen krijgen tot het museum. Pierre Jansen, directeur van het Arnhemse Museum pleit hiervoor omdat het zijns inziens een mythe is dat wolven geen kijk op kunst hebben. Ook de vereniging tegen overbevolking in Nederland heeft zich voor het wolvenproject uitgesproken.

Uit het Deventer Dagblad.

Moelijker wordt het met het kleinwild, waterwild en schadelijk wild. De fazantenjacht bijvoorbeeld is bij jan-publiek helemaal in het verkeerde keelgat geschoten. De jacht op fazanten gaat als volgt. Men kweekt in kippenrennen de fazanten. Men zet ze in juli in bepaalde stukken terrein uit en blijft deze fazanten op die plaatsen voeren, zodat ze daar tot de opening van de jacht in grote concentraties aanwezig zijn. En na 15 oktober begint het feest. De high society, want zij vormen toch wel de hoofdmoot van de jagers, steekt zich in het groene pak, poetst de geweerlopen op en gaat beladen met kruit en lood het veld in. De kennis van het wild en de natuur laten zij veelal thuis. Het stukje terrein, in jagerstermen de drift, wordt omsingeld en een aantal drijvers met stokken gaat de struiken in om de fazanten over de 'geweren' te jagen. Een slachting onder de fazanten is het gevolg. Men kan hier de jager vergelijken met een kippenboer, de fazanten hebben echter wel een beter leven gehad dan de kippen van de kippenboer.

Overigens is de term 'geweren' zeer op zijn plaats. Het woord jager zou hier misplaatst zijn, omdat naar mijn mening een echte jager zich niet met dergelijke praktijken bezig houdt.

Behalve over de fazant is in de categorie kleinwild ook het laatste woord over de houtsnip nog niet gezegd. Een jachtverbod op deze geheimzinnige bosbewoner zit te komen. Vele natuurbeschermers zullen dit besluit toejuichen, want het nut om de houtsnip te schieten is ver te zoeken. Ook Rien Poortvliet heeft zich duidelijk over het nut van de houtsnippenjacht uitgesproken.

Wat betreft de hazen en patrijzen; die moeten bejaagd worden, want zij zijn plaatselijk schadelijk voor de landbouw.

Onder het waterwild wordt verstaan al de bejaagbare vogels die zich onder normale omstandig-

heden op of in de omgeving van het water ophouden en waarvoor het water van levensbelang is. Ook hier zijn enige kanttekeningen op zijn plaats. Allereerst wat betreft de ganzenjacht. De wet op de ganzenjacht is een aantal jaren geleden al eens in revisie geweest, maar er kan nog heel wat aan gesleuteld worden. De 10-uur regeling (na 10 uur 's morgens is de jacht op ganzen gesloten) was al een stap in de goede richting, mits iedereen dit wetsbesluit eerbiedigde. De controle van de overheid is echter minimaal. Sinds 1974 zijn de zeldzame dwerggans en roodhalgans beschermd geworden. De jager moet echter van goede huize komen, wil hij ze in de schemering in een fractie van een seconde kunnen onderscheiden van de bejaagbare kol-, grauwe en rietgans. Dankzij de 'eierenzoekende' Friese vogelaars is het vangen van ganzen met netten, het z.g. ganzenflappen, verboden. Actueel is de rechtsstrijd over de interpretatie van de wet wat betreft de rietganzen. De vogelliefhebbers beweren, dat tot de rietganzen niet de kleine rietgans behoort en dus op de lijst van beschermde vogels gezet dient te worden.

De jagers daarentegen beweren, dat de kleine rietgans een ondersoort is van de rietgans en dus bejaagbaar is. Een touwtrekkerij waar het einde nog niet van in zicht is.

Onder het bejaagbare waterwild bevinden zich naar mijn mening een aantal vogelsoorten die, om reden dat zij niet schadelijk zijn, beschermd moeten worden. Ik doel hier op de groep van duikeenden. Zij zijn niet schadelijk voor de landbouw of visserij. Hun voedsel bestaat uit waterplanten en waterslakken e.d. Zij foerageren hoofdzakelijk in sloten en meren.

De watersnippen, poelsnippen en bokjes, drie vertegenwoordigers van de snipachtigen, en de goudplevier zijn eveneens bejaagbaar en niet schadelijk. Waarom zijn b.v. de kievit en de grutto wel beschermd en de snippen en goudplevieren niet? Ze foerageren nota bene in hetzelfde biotoop. Daarbij zijn de snippen en goudplevier veel zeldzamer. De watersnip is een schaarse broedvogel van Nederland. Het bokje, de poelsnip en de goudplevier zijn zeer zeldzame broedvogels (de laatsten zijn trekvogels uit Scandinavië). Des te meer reden om ze te beschermen. Ook met het oog op het vlees dat een snip oplevert in verhouding tot b.v. een eend, is het eigenlijk belachelijk dat een jager op een dergelijke vogel schiet. Van de snip blijft na het slachten en braden slechts een 'snippertje' over.

Wat betreft de snippenjacht zijn wij Hollanders geen haar beter dan de Italianen en Spanjaarden.

Het bokje is vogelvrij verklaard omdat hij teveel op de watersnip zou lijken, waarmee dus gemakkelijk verwarring zou kunnen ontstaan. Wanneer nu iedere jager een goede vogelkenner zou zijn, is een vergissing uitgesloten. Helaas ontbreekt het daar nog wel eens aan. De sinds kort in het leven geroepen PBNA jacht-cursus probeert dit euvel te verhelpen, maar iedere vogelkenner weet, dat vogels herkennen niet van een dia of uit een boekje te leren is. Dat vereist jaren van fanatieke studie en ervaring in het veld.

De laatste categorie bejaagbaar wild, het schadelijk wild, omvat vele diersoorten. Onder het schadelijk wild wordt beslist niet verstaan al het wild dat schadelijk is voor landbouw en visserij. Herten, reeën, fazanten, hazen, patrijzen e.d. zijn schadelijk, maar vallen onder het grof- en kleinwild. Zij mogen slechts in bepaalde jaargetijden geschoten worden. Het schadelijk wild mag altijd bejaagd worden. Als een ekster (ook een schadelijk dier) in de broedtijd geschoten wordt, sterven daardoor de jongen van de ekster een hongerdood in het nest. Achter deze jachtwetregeling zet ik ook een vraagteken.

Tot het schadelijk wild behoort onder meer de vos. Een sluwe zeer schadelijke rakker, maar echter ook het lievelingetje van jan-publiek. Poortvliet praat dan ook zijn mond droog om dit dier in het verdomhoekje te drukken. En terecht. Door invloeden van het publiek dat regelmatig de Veluwe bezoekt, is de vos aldaar beschermd verklaard. Omdat de wandelaars die tegen het middageten de Veluwe bezoeken, nog nooit een vos hebben gezien, wat niet verwonderlijk is want de vos is een nachtdier, moet hij maar beschermd worden. Ze weigeren te geloven, dat het bos er vol van is. Het resultaat is dat vrijwel de gehele korhoenderpopulatie in de vossenmagen verdwenen is. En niet alleen de korhoenders, alle grondbroeders en jonge reeën of herten staan bij de vos op de menukaart. De toekomst ziet er voor de Veluwe dan ook somber uit. Een goede verbetering wat betreft de bejaging van schadelijk wild, zou zijn, dat er in de broed- of werptijd niet op ze gejaagd mag worden.

Ondanks alle goede wil van Rien Poortvliet en alle verbeteringen in de jachtwet, zal het jagen een heet hangijzer blijven, want overal waar bloed vloeit, stromen tranen.

Joost Bouwmeester
